

Прочитайте відразу
все до кінця

ПРОВІДНИК ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

СКОМПОНУВЯВ

В. КОРОЛІВ-СТАРІЙ

—Бібліотека

Громади Кубанців у ČSR.

Хронолог. №.....

61/5

Видання т. N.

Українського Громадського

Комітету в Ч.-С. Р.

ПРАГА

1923

Рік 1924	Січень			Лютий			Березень			Квітень			Травень			Червень								
	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя			
7 14 21 28	4 11 18 25	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	3 10 17 24	4 11 18 25	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28	2 9 16 23 30	3 10 17 24	4 11 18 25	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24 31		
1 8 15 22 29	5 12 19 26	4 11 18 25	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	3 10 17 24	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	3 10 17 24	4 11 18 25	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28
2 9 16 23 30	6 13 20 27	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28	6 13 20 27	7 14 21 28	6 13 20 27	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	3 10 17 24	4 11 18 25	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28
3 10 17 24 31	7 14 21 28	1 8 15 22 29	7 14 21 28	8 15 22 29	1 8 15 22 29	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	11 18 25	12 19 26	13 20 27	14 21 28	15 22 29	16 23 30	17 24 31	18 25	19 26	20 27	21 28	22 29	23 30		
4 11 18 25	1 8 15 22 29	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	11 18 25	12 19 26	13 20 27	14 21 28	15 22 29	16 23 30	17 24 31	18 25	19 26	20 27	21 28	22 29		
5 12 19 26	2 9 16 23 30	3 10 17 24 31	2 9 16 23 30	6 13 20 27	7 14 21 28	4 11 18 25	5 12 19 26	6 13 20 27	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	11 18 25	12 19 26	13 20 27	14 21 28	15 22 29	16 23 30	17 24 31	18 25	19 26	20 27	21 28	
6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	7 14 21 28	8 15 22 29	9 16 23 30	10 17 24	11 18 25	12 19 26	13 20 27	14 21 28	15 22 29	16 23 30	17 24 31	18 25	19 26	20 27	21 28	22 29	23 30		

НАЙПОТРІБНІЩІ АДРЕСИ:

- Україн. Гром. Комітет: Praha III., Šeříková 4/III.
(вимовляється: „Шержікова, чісло чтиржі“), трам-
ваї (напрям „На Сміхов“) — 5. 9. 12. 13.
- „Українська Хата У. Г. К-та“: Kozí náměstí, re-
staurace „U Tábority“, трамваї (напрям „На Старо-
мěстське náměstí“) — 1.
- Станиця У. Г. К-та: Praha IV., Pohořelec, ul. Schöff-
leho, Vojenský Barák č. 5., трам. (напр. „На Погорже-
лец“) — 1.
- Фотограф У. Г. К-та: Foto-atelier „Stella“, Praha
III., Újezd 20. — трамваї ті ж, що й до У. Г. К-ту.
- Чеський Червоний Хрест „Českosl. Červený
Kříž“, Vyšehrad, Neklanova č. 17. трам. (напрям
„На Вишеград“) — 4.
- Головна поліція: „Policejní ředitelství“, ul. Karo-
liny Světlé, Praha I., трам. ті ж, що до У. Г. К-ту.
- Головна пошта: „Hlavní Pošta“, Praha II.,
Jindřišská ul., трам. (напрям „На Вацлавське на-
мěstí“) — 3. 6. 8. 9. 10. 11. 14. 15. 18.
- Пасовий Відділ Мін. Закор. Справ („Rusko-
ukrajinské oddělení Minister. Zahraničných Věcí“)
трам. (напрям „На Град“) — 1.
- Земська Політична Справа („Zemská Po-
litická Správa“, Malá Strana, Malostranské ná-
městí) трам. („На Град“) — 7. 12.
- Консуляти:
- Польський — Smíchov, Štefánikova tř. č. 46., трам.
(напрям „На Сміхов“) — 9. 13.
- Австрійський — Praha II., Krakovská č. 11.,
трамваї ті ж, що й до Головн. Пошти.
- Німецький — Praha II., Havlíčkovo náměstí č. 7.
трам. (напр. „До Масарик. Надражі“) — 6. 14.
- Залізничні Двірці:
- Вільзонів (Wilsonovo nádraží) тр. — 1. 9. 13.
- Денисів (Denisovo nádraží) тр. — 6. 8.
- Масариків (Masarykovo nádr.) тр. — 1. 6. 14. 15. 18.
- Сміховський (Smíchovské nádraží). тр. — 5.
- Посилки АРА на Україну можна подавати в — „Ex-
pedice zásilek do Ruska“, Praha II., Růžová č. 5.

Адреса власника книжки:

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Коли Ви опинитесь в Чехословацькій Республіці, у Вашому інтересі насамперед зареєструватися в Українськім Громадським Комітетом, що є одиночкою інституцією, котра заступає права наших емігрантів в цій державі.

Укр. Гром. Комітет засновано на підставі Статуту, затвердженого урядом Ч. С. Республіки року 1921 дня 7-го липня. Він є неполітична організація культурно-гуманітарного характеру.

На чолі У. Г. К. стоїть Управа в складі трьох осіб: Голова М. Шаповал та Члени Управи — Н. Григорій і М. Галаган — і з трьох заступників: проф. О. Ейхельман, І. Паливода та пр. Д. Антонович. Голову та Управу У. Г. К. обирають річні збори. При Управі існують відділи: Організаційний — з Управителем Д. Ісаєвичем, Культурно-освітній — з Упр. І. Паливодою, Медичний — з Упр. д-ром О. Білоусом, Опікування — з Ф. Стешком Фінансовий — з Упр. М. Балашем, Бюро Праці — з Керовником Г. Пирхавкою. Канцелярію керує Секретарь — Хв. Сунневич. Справи вирішуються на засіданні Управи. Щотижня Управа збирається на спільні засідання з керовниками відділів. Справи технічно провадяться відділами і Канцелярією: Принципіальні питання вирішуються на Загальних Зборах, що відбуваються не менше разу на два місяці, а справи спеціального характеру — особливими Комісіями, як напр.: Юридична, Видавнича, Допомоги емігрантам, Допомоги жінкам та дітим, Адміністративно-господарча і т. п.

За два роки існування У. Г. К-ту допомогою його скористувалося коло 5000 емігрантів, з яких 26% складає інтелігенція, а решту, за невеликими винятками, — селяне та робітники. По перше травня 1923 р. У. Г. Комітетом 987 осіб приміщено до високих, середніх і нижчих шкіл, на фахові курси, до мистецьких і фахових закладів і т. д., майже 1500 емігрантів послано на працю, майже 2400 особам видано одяг, коло 33000 видано дарових обідів.

4 Головні її заклади У.Г.К. К-т заснував та організував Україн. Господарську Академію в Подєбрадах, що є єдиною вищою технічною школою з усіма правами, Вищий Педагогичний Інститут ім. Драгоманова в Празі, Матуральні курси в Подєбрадах, Підготовчі курси при вищім Педагог. Інституті в Празі, Курси чужих мов, Видавничий Громадський Фонд для видання наукової літератури. Нині К-т організує Санаторію для слабих на грудні та сердечні недуги.

Заснована ним „Українська Хата“ є фактично емігрантським клубом з дешевою їдальнєю, бібліотекою-читальнею. Там улаштовуються лекції, бесіди, курси, вечірки, вистави пластично-мистецькі і театральні.

Комітет утримує: 1) Переходову Станицю в Празі, де нові емігранти одержують на початку безоплатне мешкання, гарячі сніданки та 2) безоплатні амбулаторії в Празі, в Подєбрадах і т. д.

Урядові години: Управа і Канцелярія У.Г.К. урядують від 9-тої години ранку до 2-гої попол. за виключенням свят. По вівторках та п'ятницях в Управі прийомів не буває.

(Адр.: Praha III., Šeříkova 4, patro III.)

УКРАЇНСЬКІ УСТАНОВИ, ТОВАРИСТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЇ В Ч.-С. Р.

Український Громадський Комітет. Управа: Praha III., Šeříkova ul. č. 4, patro III.

„Українська Хата У. Г. К.“ (громадський клуб, ресторація, читальня, випозичальня книжок, книжний кіоск) — Praha I., Kozí náměstí, restaur. „U Tábority“.

Переходова станиця У. Г. К., Praha IV., Pohořelec, ul. Schöffleho, vojenský barák č. 5. Комендант: М. Попсуйшапка.

Укр. Вищий Педагогічний Інститут. Канцел.: Praha II., Žitná ul. 4/II. Авд.: Klementišum (Praha I., u Karlova mostu) Директор: пр. Л. Білецький.

Укр. Господарська Академія. Канц.: Poděbrady, Hotel „U krále Jiřího“. Ректор — пр. І. Шовгенів. прорект. — пр. Б. Іваницький, Декани: (агр.

фак.) — доц. В. Чередійв, (інж. ф.) — доц. Л. Фролов, (екон.-коопер. ф.) — пр. О. Мицюк. 5

Укр. Вільний Університет. Канцелярія: Praha II., Stěpánská 47. Авдіторії: Karolinum i Clementinum. Ректор — пр. А. Горбачевський. Декани: (філософ.) пр. О. Колесса, (права й суп. наук) — пр. О. Ейхельман.

Матуральні курси. Канцел.: Praha, директор Е. Іваненко.

Чесько-україн. Комітет Допомоги українцям, студіюючим в Ч.-С. Р. Канц.: Praha II., Lazarská č. 8. Голова — пр. J. Bidlo, заступники голови: проф. О. Колесса та Н. Я. Григорійв.

Товариство укр. техників сільського господарства. Канц.: Lázně Poděbrady, Ukr. Hosp. Akademie. Гол.: пр. Б. Іваницький, містог.: В. Королів-Старий.

Україн. Правниче Товариство. Канц.: Укр. Гром. Ком. Голова — пр. Р. Лащенко, секретар Г. Пирхавка.

Спілка укр. лікарів. Гол.: доц. Б. Матюшенко, містог. др. Рибак.

Комітет допомоги Укр. Науковим і культурним силам та голодуючим на Вкраїні. Адр.: (Укр. Гром. Комітет). Гол. — М. Заклинський, містог. — Герасимович.

Укр. Історично-Філологічне Наукове Т-во. (Адр.: Вільн. Укр. Університет в Празі.) Гол.: пр. Д. Антонович, секретарь проф. В. Біднов.

Т-во допомоги голодуючим на Вкраїні. Адр.: У. Г. Комітет, Прага. Голова Д. Ісаєвич, секр. — д-р. А. Гончаренко.

Укр. Агрономічна Секція. Адр.: Praha V., Lazarská č. 8. Гол. — І. Баталін.

Укр. Драматичний Гурток при У. Госп. Академії в Подебрадах (адр. канц. Академії).

Т-во „Просвіта“ в Моравській Остраві. (Moravská Ostrava).

Укр. Жіночий Союз в Празі. Адр.: „Укр. Хата У. Г. К-ту“. Гол. — О. Галаганова, секр. — Х. Кононенківна.

Укр. „Сокіл“ при Укр. Госп. Академії в Подебрадах. (Адр. канцел. Академії.) Гол. — Абрамович.

Видавництво місячника „Нова Україна“. Редакція й адмін. (адр. У. Гр. Комітету). Редакторі: В. Винниченко, М. Шаповал. Секр. — П. Богацький.

- Редак. місячника „Визволення“ — Praha II., Štěpánská 47. Редактує колегія.
- Ред. — „Укр. Книгознавство“. Адр. Poděbrady, Ukr. Hosp. Akademie, р-р Л. Биківський.
- Ред. „Український Студент“ (місяч.), Smíchov, Plzeňská 83/II., ред-р: Г. Сіманців, с-рь Г. Чернуха.
- Ред. „Записок Укр. Студентської Гром. при У. Госп. Акад. в Подебрадах“. (Адр.: Poděbrady, Ukr. Hosp. Akademie). Ред.: О. Зибенко, Ф. Микуляр, К. Єгунів.
- Ред. — „Вістника С. В. У. С-а“. (Адр. „Цессус“) пер. орган. Редактор — С. Паньчак.
- Ред. гумор. часоп. „Подебрадка“. Адр. Ukr. Krátek, Lázně Poděbrady. Редактує колегія.
- Українське Видавниче Т-во при У. Г. Академії в Подебрадах — Lázně Poděbrady, Ukr. Studentský Krátek. Гол.: проф. В. Біднов.
- Заступництво вид-цтв „Час“, „День“, „Сміх“, „Відродження“ — В. Королів-Старий — Smíchov, Nikolajka 28, byt 14.
- Засупництво Союзу Укр. Письменників та журналістів голова Союзу — О. Олесь (Dr. Kandyba, Davle u Zbraslavě, Sloup).
- Кіоск для продажу укр. книжок і період. видань „Українська Хата“ (Адр. „Укр. Хати“).
- Укр.-чесько-московська книгарня С. Лаврова, Praha II., Karlovo náměstí 6.
- Укр. Селянська Спілка в Ч.-С. Респ. Адр. Praha III., Šeříkova 4/III.
- Т-во „Кобзарь“ (Т-во поширення гри на бандурі), Адр. Praha I., Pštrosova 6. Гол. М. Мельниченко.
- Укр. Т-во Пластичних мистецтв. Адр. „Українська Хата“, Гол. І. Паливода.
- Укр. Пасішницьке Т-во, адр. (Cessus'a) голова: П. Боровський.
- Ліга Укр. Культури. Адр. Lázně Poděbrady, Ukr. Hosp. Akademie. Гол.: пр. — В. Біднов.
- Студентські організації:
- „Цесус“ (Центральний Союз Укр. Студентства). Адр. Hlavní Pošta, Praha, přihrádka 411. Президент — П. Ган. Його канц.: Vršovice, ul. Příční č. 18, dv. 10.
- а) Загальний секретар — П. Деркач; б) Відділ Економічний, гол. — О. Дяків; в) Від. міжнар. зносин., гол. — Т. Олексіюк; г) Від. культурно-сusp. виховання, гол. — Ап. Дуткевич; д) Мировий суд, гол. — С. Шишківський.

- Укр. Академічна Громада в Празі, 7
адр. Smíchov, Poštovní přihrádka č. 37.
- Громада студентів-емігрант. з Вел. України, адр. Praha, Studentský domov, Albertov 6.
- Союз студ.-емігр. з Півн.-Захід. земель України, адр. Praha II., Štěpánská 47.
- Укр. студентське Т-во „Громада“ (Praha II., Lazarská 8), гол. І. Шах.
- Укр. Акад. Гром. в Подєбрах, адр. Укр. Г. Ак. Голова: О. Сахно, заступник. В. Прохода.
- Українська студентська крамничка в Подєбрах, адр. Lázně Poděbrady, Ukrajinský Studentský krámek.
- Українська Футбольна Команда. (Подєбради, Студ. громада), Кап. Д. Головко.
- Укр. Ощадно-позичкове Т-во „Єдність“ в Подєбр. (Адр. Спож. Т-во). Гол. М. Жихович.
- Споживче Т-во „Україна“ в Подєбрах, адр. — Lázně Poděbrady, Hotel „U krále Jiřího“. Гол.: Л. Прибітківський.
- Укр. Кооперативна студентська їdalня в Подєбрах. (Адр. Спож. Т-ва.)
- Студ. Т-во по розповсюдж. кооп. знаннів, Подєбради, (Спож. Т-во), Гол. А. Кущинський.
- Студ. Гром. ім. М. Драгоманова, адр. (Цессус).
- Укр. Студ. їdalня (менза) в Празі. Адр. — Smíchov, Tylova 16. (Mісія методістів).
- Інтер. Укр. Студ. в Празі. — Košíře, Ústav Slepčů.
- Укр. Ст. інтернат. IMCA Praha III., Lázeňská 6.
- Укр. студ. спортивний кружок. (Адр. Cessus'a).
- Укр. Скаутська організація (Усоп). (Адр. Cessus'a). Гол. — Ю. Гончарів-Гончаренко.
- Український Академічний Хор у Празі. (Адр. Studentský domov, Albertov 6). Диригент: Рошахівський, адміністратор: Базилевич.
- Студ. Укр. Подєбрадський хор, (Адр. Подєбр. Акад. Громада). Диригент: З. Сердюк.
- Укр. Акад. Гром. в Брні — (Brno, Morava).
- Укр. Акад. Т-во „Каменярі“ в Пржбрамі, адр. — Přibram, Vyšší škola baňská.
- Укр. Студентська Гром. в Мельнику, адр. — Mělník, Vinařská škola.
- Укр. Колонія в Братиславі (на Словаччині). Адр. Bratislava, Barák u nádraží.
- Укр. Колонія в Брні. Адр.: Brno, Morava.

З огляду на те, що багато українських людей, нині лихою долею закинутих в Західну Європу, ніколи не виїздили по-за межі своєї сталої осіlosti, — вважаємо незайвим подати тута кілька загальних уваг про порядки та звичаї, котрих дотримується вся європейська людність.

◆ Переступивши кордони Європи, всамперед треба остаточно забути прищеплену нам московською псевдокультурою шкідливу звичку „обурюватись“ всім тим, до чого ми не звикли вдома.

◆ Стара побутова культура Європи для всіх форм суспільної поведінки виробила твердий трафарет. Otto ж треба уважно придивлятись до звичаїв країни й по змозі точно їх додержувати. „Оригінальність“ та „оригінали“ видаються європейцям „диваками“ або що-найменче „смішними“. А ці слова, в приложені до особи, здебільшого означають „дикун“ або „дурень“.

◆ Виходючи з попереднього, слід заховати лише оригінальність думки, а намагатися бути назовні, „як всі“.

◆ Це досягається всамперед оджею та зовнішнім виглядом. Тим то слід уникати всього крикливого та „занадто модного“.

◆ Зокрема чоловікам найліпше мати чорний (з синою, бо менче припадає порохом) сак („піджак“, „маринарку“), таку ж камізельку, темні пружковані штани, кравати — в дві барви (ліпше — чорної з сірою, або чорної з білою). Влітку — сіре пальто або ще ліпше гумове пальто („гута“), бо в середній Європі часті дощі, бриль-сірий, мнякий, черевики — темно-гніді. Взагалі білого й світлого уникати, бо по великих містах, а особливо в Празі світле вбрання враз припадає сажею. Взимку — темне пальто (коли чорне, то — з плисовим коміром) чорний, твердий бриль („котелок“, „мельонек“), черевики чорні. В такій одежі можна бувати по всіх публічних та урядових місцях.

◆ Варт уникати мняких кольорових комірців та чохлів, а також вишиваних сорочок, навіть в Чехословаччині, де до цього призвичаєні.

◆ Білизна повинна бути завжди свіжа, одежа періодично прасована (прасують і чистять кравці дуже дешево, чоловічі — дешевше, як дамські), щоб не виглядала занедбаною чи, як тут кажуть, „втомленою“.

- ◆ Для неділі та свят, коли є змога, варто мати інше („святочне“) вбрання.
- ◆ Голитись та стригтись вигідніше не в суботу, бо тоді це дорожче коштує й вимагає більшої витрати часу.
- ◆ Зокрема жінкам ліпше носити „костюми“, бо за кордонні швачки дуже дорогі й часто псують замовлення.
- ◆ Спиняємось на зовнішньому вигляді так докладно, бо в Європі, справді, „зустрічають по одежці“, й від зовнішнього вигляду часто дуже залежить увесь життєвий успіх людини.
- ◆ Зокрема в Чехословаччині треба пам'ятати про такі звичай:
- ◆ Вітатися голосно і то кожного разу, як здibaєте знайомого протягом дня.
- ◆ Вітаючись, виймати з рота цигарку, а капелюха здіймати рукою, протилежно до сторони, по якій буде зустрічний. Жінкам на вулиці курити не пристойно.
- ◆ Коли йдете з кимсь, і ваш попутник вітає своїх знайомих, мусите й ви зняти капелюха.
- ◆ Простягаючи руку для привітання, рукавиці зтягати не треба. Жінка, вітаючись зі старими людьми, мусить поочекати, поки їй простягнуть руку.
- ◆ Форми й вислови привітання дивись далі.
- ◆ Йдучи вулицею зі знайомим, треба дати йому ліпше місце — праворуч від себе, а самому йти з лівого боку. В двері впускати поперед себе. Жінка йде праворуч.
- ◆ Вулицею й на мостах треба йти по правому боці, але, переходючи вулицю, слід пам'ятати, що трамваї та вози їдуть лише з лівого (щоб не помняли).
- ◆ На деяких Празьких мостах з переходжих збирають мостове. Ото ж, не вважати, що вартовий, простягаючи руку, має намір вас привітати. Треба дати йому раніш наготовлені 4 галери й не затримувати його розміном більших грошей.
- ◆ В каварнях — вішати свою одіж у себе перед очима, бо за покражу адміністрація не відповідає. За послугу давати од 5 до 10% загального рахунку (не більше, бо ще подумають, що маєте крадені гроші!).
- ◆ В каварнях можна попрохати пера й атраменту на писання листів. Жінкам цілком пристойно заходити в каварню без провожатого.
- ◆ Сідаючи до столу, за яким вже сидять інші, слід попрохати їхнього дозволу („Dovolte, pane (paní)“, „s dovolením“).

- 10** ◆ Відходючи, треба попрощатись з тими, що за столом лишаються (звичайно, руку не простягати).
- ◆ За всякими запитаннями на вулиці (про шлях, адреси, номері трамваїв і т. д.) найліпше звертатись до поліцая („стражника“), з яким треба привітатись („má ucta!“), а наприкінці — подякувати („Дéкуй. Má ucta!“).
- ◆ Спиняючись в готелях, наперед довідуватись у „порт'єра“, чи в загальну платню зараховано оплату слуг.
- ◆ Входючи в крамниці й виходючи звідти, — вітатись.
- ◆ В провінції можна найтись і напитись по всіх місцях, що мають вивіски: „Hospoda“, „Hostinec“, „Kavárna“, „Vinárna“, „Jídelna“, то що. В Празі ж та по великих містах треба брати на увагу, що в „Cukrárství“ кава дорожча, як в „Kavárně“, в каварні їжа дорожча, як в ресторації, в ресторації — дорожча, як в „jídelně“. Сосиски („Párky“*), краще їсти в „Uzenářství“, пiti вино — у „Vinárně“. Пиво скрізь коштує однаково, в пляшках — дуже дороге, бо переважно — англійське („портер“, „ель“). В Празі „Hostinec“ та „Hospoda“ це — ресторації нижчого розбору.
- ◆ Цигарки (cigarety) можна купити по трафиках та в каварнях (у „vrchního“ — платничого). Вони бувають переважно трьох гатунків: „Зора“ — найдешевші й найгірші, „Шпортики“ („Спорт“) — дорожчі й не ліпші, та ще дорожчі — „Егіптки“. Дуже дорогі й досить добре — „Dames“ (вимовляти — „дáмес“). Куповати можна не конче десятками, а навіть одну-дві (по каварнях — дорожче).
- ◆ Ліпше входити до крамниці без цигарки, бо часами можуть попрохати не палити. Закурюючи ж, попитати дозволу. В крамницях галантерейних, з потравами та особливо в цукернях — палити не вільно.
- ◆ Так само не вільно палити де-будь в трамваях, у вагонах „pro pekuřáky“, та в двірцевих почекальнях.
- ◆ Їдучи залізницею, треба конче попитати кондуктора, який *вагон* йде до потрібної вам стації (в потязі здебільшого вагони ріжного маршруту).
- ◆ Виходючи з потягу, мати напоготові залізничний квиток, якого треба віддати „вратному“ (чи „порт'єрові“) при вступі на двірець.

* Párek — не одна, а дві ковбаски.

- ◆ В'їзнюючи в Прагу, треба пам'ятати, що на 11 двірці можуть перевірити, що є по ваших куфрах, шукаючи більших запасів їжі, за яку треба платити цло (*Potravní daň*).
- ◆ В переїздах залізницею не забувати, що всяке засмічення вагону (недокурки, сірнички, кришки з їжі й т. п.) карається штрафом тут же (від 5-х корон).
- ◆ Входючи до переділу вагона й виступаючи з нього, годиться привітати присутніх („*Má ucta*“).
- ◆ Коли підете десь на прогулянку (особливо в свята) й побачите плакат з написом „*Vítáme Vás*“, чи з якимсь іншим ласкавим запрошенням, знайте, що там треба платити вступне.
- ◆ Коли сідаєте на стільчики в громадських парках чи садках, — не дивуйтесь, що кожної години до вас приходитиме пані й вимагатиме платні за користування стільцем. То — платня обов'язкова.
- ◆ Коли щось десь замовляєте, спробуйте наперед точно умовитись про платню, щоб уникнути зайвих непорозумінь.
- ◆ Завжди перед росплатою уважно простудіюйте рахунок.
- ◆ Наймаючи кімнату, найдетальнішим способом умовтесь відносно найменчих дрібниць і своїх прав та платні.
- ◆ ВERTAЮЧИ ДОДОМУ ПІСЛЯ 9-ОЇ ГОДИНИ ВНОЧІ ВЗИМКУ ТА 10-ОЇ — ВЛІТКУ, КСЛІ НЕ МАЄТЕ РАНІШ ВИНАЙНЯТОГО У „ДОМОВНИКА“ КЛЮЧА, МУСІТЕ ПЛАТИТИ 1 КОРОНУ ЗА КОЖНЕ ВІДЧИНЕННЯ ДВЕРЕЙ.
- ◆ Коли хочете щось купити, не кваптесь. Спочатку перегляньте вітрини в кількох відповідних крамницях, бо майже в кожній крамниці побачите ріжні ціни на ті ж самі річі.
- ◆ Коли розмовляєте з Чехами, уникайте говорити жасти й дотепи, бо поки людина не цілком опанувала чужою мовою, її жарти бувають дуже важкі й немудрі.
- ◆ Не дивуйтесь, коли вам будуть щось пояснювати, дуже підвищуючи голос. Це робиться з найліпшого бажання вам послужити, бо всі словаєне переконані, що коли вони голосно говорять, то їх легче зrozуміти.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА.

Ч.-С. Республіка повстала в наслідок розпаду Австро-Угорської Монархії 28 жовтня 1918-го року. Державний переворот підготували проф. Т. Масарик, нинішній доживотній президент, та чимало інших видатних чеських і словацьких патріотів. Одібравши визнання суверенності від держав Антанти, Ч.-С. Республіка обняла такі землі: Чехію (або Чехи), Мораву, Словаччину та Підкарпатську Україну (офіц. назва „Подкарпатська Русь“), що прилучилася до Ч. С. Р. добровільно. Загалом територія Респ. охоплює 140.485 кв. кілом. (прибл. вшестеро менче терит. України) з населенням в 13,604.807 душ по перепису 1921-го р. Національний піділ такий: Чехів та Словаків — 8.759.186, Німців — 3.122.390, Українців („Русинів“) 598.485, інших — 944.414.

Земля Ч. С. Р. тягнеться скибою з Заходу на Південний Схід, звужуючись в довгу смугу на Сході, де лежить Підкарпаття. В подовжній вісі вона має 1043 кілом. (повітряним шляхом). Найнижча долина (Полабська) лежить на 111 метрів над рівнем моря, гори ж, що оточують середину Республіки („Чехо-моравську низину“), на Словаччині та Підкарпатті — своїми верховинами сягають аж поверх 2.600 м. („Герлахівка“ — в Словацьких „Високих Татрах“, „Говерла“ — 2.058 м. — в Карпатах).

Чехословаччина — одна з найбільш розвинених промислових країн Середньої Європи. В промисловості її працює коло 31·8% населення. Однак має вона розвинену й агрикультуру (43·2% хліборобів). З промисловості мають світову славу: броварство (Пильзенське пиво), виріб річей споживання, („Празька шинка“, Колінська цикорія, Карловарські сухарі і т. д.), шкляна промисловість („Бемське скло“), мебльова індустрія („Віденські“ гнуті меблі), виріб господарських машин (з фабрик: Шкоди, Кольбена, Чехоморавської, плуги „Прага“ і т. п.), текстильна промисловість (з Ліберецького, Брненського, та інш. районів). Широко розвинені: деревообробочна, електротехнічна, хімічна, цукроварська, графична і т. п. промисловості.

Територію держави вкрито густою залізничною сіткою (завдовшки загалом — 13,362 кілометрів,

тоб то на 1000 кв. кіл. припадає 94 кіл. колії, **13**
а також має добрий водний шлях по Дунаю
та Лабі (що в Німеччині зветься Ельбою). Одним
з найбільших і найкраще організованих портів
дунайської пароплавби справедливо вважається
Братиславу (що раніш мала назву Прешбурга). Ба-
гатьма коліями Чехословаччину звязано з сусідніми
чужими державами, що в звязку з доброю вну-
трішньою комунікацією сприяє розвиткові її тор-
гівлі.

Столиця Республіки — Прага. Населення її — по-
верх 700.000 душ. В Празі зосереджується політичне,
адміністративне, культурне й — почасти — проми-
слове життя Республіки. Лежить Прага на річці
Влтаві й зовнішнім виглядом вважається одним
з кращих міст Сер. Європи. Має безліч видатних ста-
ровинних пам'яток архітектурного мистецтва (пере-
важно на „Малій страні“ та „на Граді“, що панує
над всім містом гостроверхими вежами чудового
готичного храму Св. Віта. Там же, на Граді мі-
ститься більшість міністерств та живе президент.

Головним містом Морави вважається Брно (до
250.000 мешканців). Лежить воно посеред найбільш
врожайного краю, де надзвичайно високо стоїть
хліборобська промисловість. На Мораві ж родить
всесвітньознаний, найліпший для броварства „Га-
нацький“ ячмінь.

Головним містом Словаччини є Братислава (коло
94.000 дуже мішаного населення: Чехи, Словаки,
Мад'яри, Українці, Німці, Жиди та інші).

Головне місто Гідкарпаття — Ужгород (поверх
20.000 також мішаного населення).

Крім зазначених міст, мають широку популярність
купелеві міста (курорти всесвітньої слави): Карлові
Вари (Карлсбад), Мар'янські Лазні (Маріенбад),
Піштяни, Теплиці, Подєбради і т. д.

В культурному відношенню Чехословаки посі-
дають одно з перших місць межи словянськими
народами, а Чехословаччина нині являється осе-
редком ідей всесловянського об'єднання. В Чехах
майже все населення грамотне. Велика сила інтелі-
генції та спеціалістів ріжних професій. З видатних
імен культурних працьовників на першому місці
стоять: мислителі та вчені: Амос Коменський, Па-
лацький, Хельчицький, Пуркін'є, Масарик; письмен-
ники: Святоплук Чех, Врхліцький, Неруда, Гавлічек,
Ірасек, Німцова, Махар; композитори: Сметана,
Дворжак, Новак; малярі: Манес, Алеш, Упрка;

14 музики: Кубелік, Коціян, Ондржічек. Окремо стоїть постать релігійного і еформатора Яна Гуса, що викликав помітну релігійну течію („гусити“ чи „чеськобрратська“ віра).

Населення Чехословаччини дуже працьовите, підприємчиве й має найбільші поміж словянами здібності до комерції.

Політичний устрій Чехословаччини — республіканський. Президентом може бути громадянин Ч.-С.Р., що має право виборів до парламенту й досяг 35 років. Вибирається парламентом на термін в 7 років. Більше двох разів за життя президентом Республіки ніхто не може бути.

Президент призначає й звільняє голову та членів влади (міністрів). Влада відповідальна перед парламентом і, коли він висловить їй недовір'я, мусить податись до демісії.

Судді — урядовці держави, незалежні в своїй чинності, яка регулюється законами. Вироки виголошуються іменем Республіки.

Парламент складається з двох Палат: „Снємовні“ (Палата послів) та Сенату. Всіх членів парламента — 450. Виборчий період до Снємовні триває 6, а до Сенату 8 років. Бути членом обох палат одночасно — не вільно. Члени парламента виконують свої обов'язки особисто й за своє голосування в Парламенті карам не п'длягають. Під час, коли парламент не працює, невідкладні справи розвязує так звана Постійна Управа, зложена з 24 членів. Постанови Постійної Управи потрібують ухвали обох Палат на протязі 2-місяців, після початку їхніх засідань.

Майже вся доросла людність Чехословаччини групується в різних політичних партіях (ко. о 50). Найбільш численними являються партії: соц.-демократів (найбільш поширенний орган — „Právo lidu“), національних демократів („Národní Listy“), хліборобів („Venkov“), клерикалів („Čech“). Чимало людей признається й до комуністів („Rudé Právo“).

Що торкається віри, то Чехословаччина не має одностайної. Все таки найбільше тут католиків (особливо — на Мораві та Словаччині), потім існують: чеські брати, евангелісти (методисти), уніати та православні (на Підкарпатті). Німецьке населення — переважно лютерани. Між Чехами багато є безконфесійних. Взагалі ж релігійні суперечки, що після перевороту набрали були дуже гострого характеру, нині поміто втихили й не викликають великої уваги з боку обивателів.

Знання мови того народу, між яким мусиш жити, є конечний засіб самоохорони, а також акт ввічливості відносно людей, з якими маєш щоденні стосунки в їхній землі. Людина, що не знає мови тих, з ким проживає, не тільки наражається на багато цілком зайвих прикорстей та зазнає чимало турбот і непорозумінь, але ж натурально видається чужинцям далеко дурнішою, безпомічнішою та бездарнішою, ніж вона є в дійсності.

Тим то широко закликаємо наших емігрантів — одразу, скоро вони переступили кордон держави братнього Чехословацького народу, серйозно й пильно вчитися чеської мови, що є державною мовою всіх земель Ч.-С. Республіки. Попережаємо, що це — зовсім не така легка річ, як те звичайно видається нашим людям на початку. І специфічний акцент, і форми вислову, сила омонимів та, нарешті, — разюча ріжнозначність багатьох слів, що мають однакову з нашою вимову, — дуже утруднюють засвоєння Українцями чеської мови. Тому, користуючись всамперед з читання чеської літератури (звичайно — спочатку з словником*), конче треба шукати як найбільшої практики в розмовах. Крім того слід ходити на курси, яких, напр., у Празі існує чимало (часто — зовсім безплатні), або на заміну навчати когось з Чехів якоїсь іншої мови, до чого тут є багато охочих. Хто ж перейде вже перші етапи знайомості з в 'мовою та приписами граматичними й спробує опанувати „чештіною“ активно та почне цікавитись дуже складним чеським правописом, тому радимо користуватись дешевою, але досить докладною книжечкою: „Pravopis bez učitele“ (Cvičebnice pro samouky). Dil I. 4 Kč 20 h (1919).

Тута ж подаємо такі загальні уваги.

- ◆ В чеській мові не існує твердого *L* (як напр., в нашему слові „луб“), але ж чеське *L* не таке й м'яке, як, напр., в слові „лялька“. Воно найближче до Полтавської вимови. (Напр., у вимові полтавців — „молоко“, „гуляла“).
- ◆ Збіг згуків *P* та *Ж* (рж), що транскрибується значком *r*, (*r̄*), вимовляється більш твердо й різко, як польське *PЖ*, де *P* не вчувається.
- ◆ В словах, що мають вряд по кілька безголосих

*) В продажу існує українсько-чеський.

16 (напр., *TRГ, KPK, ОБДРЖЕТИ, ЧТВРТЕК*

і т. п., в складах вчувається неповну голосівку, так що зазначені слова треба вимовляти ніби *T-o-РГ, K-a-РК, ОБД-е-РЖЕТИ, Ч-е-ЧТВРТЕК*.

◆ В живій вимові між згуками *I* та *I* майже не вчувається ріжниці, але ж від того часто змінюється значення слів. Тим то ці згуки треба розріжняти не тільки на письмі, але й у вимові. А досягти того можна лише практикою, бо, наприклад, пишуть: *centimetr, titul, universita, krokodil*, а вимовляють: *центиметр, титул, універзітат, крокодил*. ◆ Згук *E* в багатьох нам відомих (з московської) словах, вимовляється помітно твердіше, напр., — лето, а не лето, зде (тут), хлеб (хліб).

◆ Літера *U* більш-менш відповідає нашому *I*, але вимовляється мнякше, як, напр., в нашему слові „мило“. Наприкінці приіменників (*ý*) вимовляється не як наше *ий*, а швидче, як *eij* (*malý* — мали, або *maléij*, *starý* — старéй, або *стари*).

◆ В деяких словах, що закінчуються на *h*, *b*, *d*, *z*, *ž*, *v* — вчуваються при вимові *ch*, *p*, *t*, *s*, *š*, *f*, напр. пишуть: *práh, dub, had, vúz, mříž, obuv, až, již*, а вимовляють: *práh, dup, hat, vús, mříš, obuf, aš, jíš*.

◆ Так само в діесловах, що їх повинно писати з кінцевим *i* (*dělati, krovati, tisknouti*), *i* не вимовляється: (*dělat, krovat, tisknout*).

◆ В розмові існує багато взаконених висловів, так узагальнених, що для зрозуміння нашої мови Чехом, часом просто необхідно їх вживати, дарма що цілком справно можна переказати ту ж думку іншою комбінацією слів. Так, наприклад, фразу: „Я поставив шклянку на стіл.“ — конечно треба сказати: „*Dal jsem sklenici na stůl*“, або „Прошу вас повісити одяг в шафу“ — „*Dejte, prosím, oblék do skřípě*“. Фразу: „Прошу привітати вашу ласкаву пані“ — треба сказати так: „*Nechám (полишаю вам) pozdravovati vaši milostivou paní*“, вираз — „Нічого подібного!“ — „*Ale kde pak!*“, вислів: — „Та що вам здається!“ — „*Co vás napadá?*“ і т. д. Подібні вислови треба як найшвидче затяmitи.

◆ Треба пам'ятати, що мова літературна (почасті — Празька) має відмінності від вимови провінціяльної („венковської“), тому треба остерігатись провінціяльних вульгаризмів, як напр., — „*вбні*“ замість „*бні*“ (вони), „*вбко*“, замість „*бко*“, „*бейт*“, замість „*бйті*“ (бути), „*вбцет*“ замість „*бцет*“, „*млайн*“ замість „*и.лин*“, „*мўжу*“ замість „*могу*“ (можу) і т. д.

Нарешті, нам — Українцям, що маємо кепський звичай при мовних утрудненнях переходити на „общепонятный русский языкъ“, — треба знати й відразу засвоїти бодай нижчезведені слова, що, маючи однакову вимову, як наші та певні московські, вживаються Чехами в цілком іншому значенні. Таким способом ви уникнете багатьох випадків, коли невільно можете себе поставити в смішне становище або несвідомо сказати грубу нетристойність. З тих слів наводимо лише одну сотку, переважно таких, що на них найчастіше можуть підсковзнутись наші люде.

Чеське слово:

ЗÁХОД	
ГОЛКА	
ЛÍВКА	
ПÍТОМЕЦ	
ЧÉРСТВИЙ	
ВЛАЖНИЙ	
ПÓЩЛА, ПÓШЕЛ, ПÓШЛИЙ	
ПРАЧКА	
ЄДNÍЧКА	
ПРВNÍЧКА	
СЛАБИЙ	
СÉЛЬНИЙ	
ВОНІ	
ВОНЯВКА	
ПÁХНУТИ	
ЗÁПАХ	
НЕВÉСТКА	
НЕВÉСТА	
ПРОСО	
ПОГÁНКА	
КРОВПИ	
КРУПÍЦЕ	
ЗÉЛІ	
КАПÚСТА	
РАЙСКЕ ЯБКО (ЯБLÍЧКО)	

Наше значіння:

клозет
дівка
дівчина
йолоп, ідійот
свіжий („черства вода, черствий хліб“)
теплий („влажна вода“ — літепло)
здохла, здох, здохлий
бійка, бешкет (але — „праті“ має значіння однакове з нашим словом, зате „пра́ті се“ — битись)
перше число (чогось)
породіля-первістка
тонкий
товстий
пáхне
парфуми
смердіти
сморід
повія, проститутка
невістка (синовà)
пшоно
гречка
ггяд
крупи
капуста
в.лоська капуста
баклажан

**18 МАТЕРШТІНА
ПОПРАВА
ПОПРАВІТИ
ОПРАВА (ОПРАВІТИ)
ЛÁТКА**

ЗАПЛАТА
ПОВЕСІТИ
ОБЕСІТИ
РОЗБІТИ
РОЗТЛОВЦІ
ВОВС
БРАДА
КНІР
ПÍСЕК
ПÍСЕК

ГУБА
ГОВБА
ГУБІЧКА
ГОРКИЙ
ГОРЖКІЙ
КРАМ
ЗБОЖІ
ПУШКА
ДЕЛО

ОБРАТНИЙ
НЕОБРАТНИЙ
СТРАТИТИ
ПОТРАТИТИ
МІЛОВАТИ

МІТИ РАД
ПІВОВАР
СЛАДЕК
ЗАКУСЕК (ЗАКУСКИ)
СТУЛ
ЖІДЛЕ
ПАСЕКА
ВЧЕЛІНЕЦ
СПРАВА
ЗПРАВА
СУКНЯ
ШАТИ

рідна мова
кара на смерть
скарати на горло
поправка (полагодити)
матеріял (всякий, напр.
літературна „латка“
для газети)
латка
повісити (напр. одежу)
повісити (злочинця)
порвати (одежу, чоботи)
розвіти (шклянку, яйце)
борода
підборіддя
вус
рот (губи-ПÍСКИ)
пісок (але вимовляється
майже однаково, як і
„пíсек“)
пісок
гриб
поцілунок
гарячий
гіркий
крамниця
крам
рушниця
гармата (але ж „дєло“
так само й — діло)
спритний
вайлуватий
згубити
зробити аборт
любити, в значенню ко-
хати (напр. дівчину)
любити (напр. свинину)
броварня
броварь (пивовар)
солодке печиво (тістка)
стіл
стілець
зруб (молодий ліс)
пасіка
адміністрація (Управа)
звіт, справоздання
спідниця
сукня

ЮПКА

ЖІВУТЕК (часом — ЖІ-
ВОТ)

ЖІВОТ

ОДМЄНА

НÁГРАДА

ТОВÁРИШ

ПОЗБРНИЙ

МІСТР

Пан МІСТР

МЛÁДЕНЕЦ

ПОСÁДА

САЛЯМ

КЛОБÁС

НУЖКИ

НОЖÍЧКИ

КНІГÁРЖ

КНІГКУПÉЦ

ЯГОДИ

БОБУЛІ

ПОХОВÁТІ ДÍТЕ

СБОР

ТУГА

СТИСК

ВЕДРО

ЖÁБА

ТРÓВБА

ВРТАК

ГОВПÁЧКА

РУЧÍЧКА

ТРЖÍДА

КОГОВТ

РИПÁК

НАМАЗÁНИЙ

верхня частина жін. 19

вбрання

жіночий ліфчик

життя

нагорода

заміна

старший підмайстер

уважний

мистець (маестро)

ремісник (напр. швець,
кравецовь)

парубок

куча на птицю

всяка ковбаса

певний гатунок ковбаси

ножиці

ніжки

палятурник

книгарь

тільки — суниці та полу-
ници

ягоди

почукикати (забавити)
дитину

група людей одної про-
фесії (напр. „певець
збор“ — хор співаків,
„збор професбрув“, —
колегія професорська)

графіт

туга

спека, велике тепло

1) жаба, 2) молоде дів-
чатко

1) рура, 2) духовка в
плиті, 3) йолоп

1) свердел, 2) маруда

1) гойдалка [орелі], 2)
брехуха

1) ручка, 2) стрілка на
годиннику

1) вулиця, 2) класа

1) півень, 2) грант

сурло, пика (лайка)

п'яний (а хліб з маслом
— „ПОМАЗАНИЙ“)

20 В, У (в середину), напр. „до Праги“, „до півніце“, „к Вам“ але ж не „до Вас“.

Подібних слів є чимало, і з наведеного видно, як треба бути обережним в діловій розмові, щоб не повстало через неповне знання мови дуже приких непорозумінь. А на те є один поратунок: відразу пильно й уважно вчитись мови.

ЧЕСЬКА АБЕТКА.

Транскрибується: A а *A_a* B б *B_b*

Вимовляється: а (a) бе (b)

C с *C_c* Č č *Č_č* D d *D_d* Ď ď *Ď_ď*
це (u) че (u). де (o) дь (dy)

E e *E_e* F f *F_f* G g *G_g* H h *H_h*
е (e) еф (ef) іе (i) га (a)

Ch ch *Ch_{ch}* I i *I_i* J j *J_j* K k *K_k*
ха (x) і (i) є (ü) ка (k)

L l *L_l* M m *M_m* N n *N_n* Ň ň *Ň_ň*
ель (l) ем (m) ен (n) ень (ny)

O o *O_o* P p *P_p* R r *R_r (r)* Ř ř *Ř_ř*
о (o) пе (n) ер *(p)* ерж (rh)

S s *S_s* Š š *Š_š* T t *T_t* Ť ť *Ť_ť*
ес (c) еш (sh) те (m) те (ty)

U u *U_u* V v *V_v* Y y *Y_y* Ÿ Ÿ *Ŷ_ŷ*
у (y) ве (e) ігрек (u) й- (ey)

Z z *Z_z* Ž ž *Ž_ž* Q q *Q_q* X x *X_x*
зет (z) жет (zh) кве (kv) ікс (ks)

W w Ÿ Ÿ
ве = дубльве (ø)

Останніх трьох літер уживають лише для писання чужих слів. Крім того, літерою *q* одзначається вага метричного центру („метрака“, квінтала).

У вимові й в писанні розріжняють довгі й короткі голосівки. Їх відзначають наголосом (') напр.: *páta* (п'ятá) й *pata* (п'ята), *hrábē* (граблі) й *hrabē* (граф). Тоб то, відповідно до сенсу слів, змінюється вимова й-транскрипція голосівок. Такий значок °, що ставиться над *u = ū*, робить звук довшим та дає йому вимови „ув“ — напр. *zústatek* (лишок) — вимовляється ніби „зу-у-статек“, а *Slovákū* — як „словакув“ (відмінок род. множ.) значок √ зазначає пом'якшення: „*Děd*“, „*dělati*“ вимовляється, як „дєд“, „дєлаті“.

РОЗМОВНИК.

**Помічні слова, що
найчастіш вживаємо
в розмовах.**

та, і
але
коли
як
як-що
куди
сюди
туди
бо, позаяк,
чому? тому (тим то, че-
рез те)
на що, за що
буду, будеш
буде
будем
будуть
був, була, було
маю, маєш, має
маємо, маєте, мають
мав, мала, мало
мали
матиму, матимеш
матимем
матимете, матимуть
хочу, хочеш, хочуть
хотів, хотіла, хотіло
захочу, захочеш
захоче
захочемо, захочете

захотять
вже
ще ні
завжди, завше
ніколи
незабаром

**Pomocná slůvka
nejčastěji užívaná
v rozhovoru.**

a
ale
kdy
jak
pokud
kam
sem
tam, tudy
neboť, poněvadž
proč, proto

nač, zač
budu, budeš
bude
budeme
budou
byl, byla, bylo
mám, máš, má
máme, máte, mají
měl, měla, mělo
měli
budu míti, budeš míti
budeme míti
budete míti, budou míti
chci, chceš, chce
chtěl, chtěla, chtělo
budu chtít, budeš chtít
bude chtít
budeme chtít, budete
chtít
budou chtít
už, již
ještě ne
vždy
nikdy
brzy, za krátko

хоча	třeba, třebas
байдуже	lhostejno
майже	téměř
мабуть	snad
спроквола	pomalu
разом, вкупі	dohromady
зовсім, цілком	zcela, celkem, docela
поганий, кепський	špatný
негарний	ošklivý
добрий	hezký
добрий (чоловік)	hodný (člověk)
хороший	krásný
адже так?	že jo? že ano?
напевно	jistě, určitě
раз на все	jednou pro vždy
нарешті	konečně
відціль	odsud
відтіль	odtud
де	kde
взагалі	vůbec
принаймні	aspoň
що	co
як-би	kdyby
однак	avšak
так	tak, ano, jo
ні	ne
еge	ano
є, суть	jest, jsou
нема	není
в тім разі, коли	v tom případě, jestliže
між іншим	mezi jiným
тим часом	zatím, prozatím
згодом	po čase
потім	potom
тепер	ted, nyní
зразу	hned, ihned
швидко, швидче, хутко	rychle, rychleji
негайно, миттю	bez prodlení, okamžitě
годі, досить	dosti, stačí
даю, даєш, дає	dávám, dáváš, dává
даєм, даєте, дають	dáváme, dáváte, dávají
дав, дала, дало	dal, dala, dalo
дали	dali jsme
дам, даси, дастъ	dám, dáš, dá
дамо, дасте, дадуть	dáme, dáte, dají
далі, ще	dále, ještě
мершій	honem

24 Числівники кількосні.

зоро
один, одного
2

3
4
5
6
7
8
9
10
11*)
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23, і т. д.
30
40
50
60
66
70
80
90
100
101
111
121
200
300

Číslovky základní.

nula
jeden (jednoho)
dva (dvě для середнього
й жіночого; тому, на-
прикл.: dvě děti, dvě
piva, але dva tisíce)
tři
čtyři
pět
šest
sedm
osm
devět
deset
jedenáct
dvanáct
třináct
čtrnáct
patnáct
šestnáct
sedmnáct
osmnáct
devatenáct
dvacet
dvacet jeden
dva a dvacet
tři a dvacet, atd.
třicet
čtyřicet
padesát
šedesát
šest a šedesát
sedmdesát
osmdesát
devadesát
sto
sto jeden
sto jedenáct
sto dvacet jeden
dvě stě
tři sta

*) Увага! Починаючи з одинадцяти и до 50, треба дуже
справно вимовляти, щоб не згучало, наприкл.: „седмнацт“
як „седмнадцет“ — бо „sedmnádset“ = 17 соток = 1.700.

400	čtyři sta
500	pět set
600	šest set
700	sedm set
800	osm set
900	devět set
1000	tisíc
1001	tisíc jeden
1523	tisíc pět set dvacet tři
2000	dva tisice
3000	tři tisice
100.000	sto tisíc (jedno sto tisíc)
1.000.000	milion

Числівники порядкові.

перший
другий
третій
четвертий
п'ятий
шостий
сьомий (семий)
восьмий
дев'ятий
десятий
одинадцятий і т. далі.

Числівники збірні і т. інше.

один раз, раз
одного разу, (якось)
двічі
тричі
чотири рази
багато разів
кілька разів, кількаразово, кількачерті
половина
третина
чверть
чвертка
по-перше
вперше
вдруге, по-друге
втретє

první
druhý
třetí
čtvrtý
pátý
šestý
sedmý
osmý
devátý
desátý
jedenáctý atd.

Číslovky násobné a jiné.

jednou
jednou (kdysi)
dvakrát
třikrát
čtyřikrát
mnohokrát

několikrát
polovice
třetina
čtvrtina, čtvrt
čtvrtka
po prvé
ponejprv
podruhé
potřetí

26	в четверте	počtvrté
	в передостанній раз	předposledníkrát
	в останнє, в останній раз	naposledy
	вдвічі	po dvou
	втричі	po třech
	єдиний, одинокий	jediný, samotný
	одночасовий	současný
	одноголосний	jednohlasný
	одночасно, разом	současně, rázem
	одиниця	jednotka
	двійка	dvojka
	двоїко	dvojice
	подвійний	dvojí
	трійка, трійця	trojka
	трійчатий, троїстий	trojí
	десяток	desítka
	півсотні	půl sta
	півтора	půl druhého (půl druhé).

Грошеві справи.

банк
скарбник
щадниця
рахунок, порахунок
витяг, виїмок
лишок, решта
жадання
Прошу вас помінятися мені
гроши
Дайте, будь ласка: зо-
лота, срібла, папіро-
вими, трошки дрібних.
Позика, позичка
Вирівняти рахунки
готівка
в-борг
виплата
Поборгуйте мені ще до...
біжучий рахунок
розрахунок векселів
особливі рахунки
Які умови користування
безпешною скринь-
кою (сефу)?

banka
pokladník
spořitelna
účet
výtah, výpis
zbytek
požadavek
Prosím, vyměňte mi pe-
nize
Dejte mi, prosím, ve zlatě,
stříbře, bankovkách a
trochu drobných
půjčka
vyrovnatí účty
hotovost
na úvěr
výplata
Prodlužte mi ještě lhůtu
do...
běžný účet
účet směnečný
speciální účty
Jaké jsou podmínky použi-
tí bezpečnostní schrán-
ky (seifu)?

Назви місяців.

Січень
Лютий
Березень
Квітень
Травень
Червень
Липень
Серпень
Вересень
Жовтень
Листопад
Грудень

Názvy měsíců. 27

leden (—dna)
únor (—ora)
březen
duben
květen
červen
červenec
srpen
září
říjen
listopad
prosinec

Дні тижня.

тиждень
неділя
понеділок
вівторок
середа
четвер
п'ятниця
субота

Dny týdne.

týden
neděle
pondělí
úterý
středa
čtvrtek
pátek
sobota

Свята.

Новий Рік
голодна кутя
мнясниці
білий тиждень
Миколині свята
Меланки
Різдво
Великдень
піст

Nový Rok
štědrý večer, Svatý večer
masopust
velikonoční týden
sv. Mikuláše (6. prosince)
sv. Sylvestra
vánoce
velikonoce
půst

Явища природи.

сонце
місяць
промінь
зоря
сузір'я
чумацький шлях
чепіга

Přírodní zjevy.

slunce
měsíc
paprsek
hvězda
souhvězdí
mléčná dráha
blíženci

28	волосожар	vlasatice
	борона	kasiopeja
віз		velký medvěd (vůz)
у-досвіта		před svítáním
перед заходом сонця		před západem slunce
розвидняється		svítá
сутені, смеркає		stmívá se, smráká se
присмерк		soumrak
по обіді		odpoledne
в глупу ніч		v pozdní noc
ранком, вранці		ráno
у-вечері(в 6 год. увечері)		na večer, večer (v 6 hodin večer)
над - вечір		vpodvečer
в-ночі		v noci
в-день		ve dne
завтра		zítra
позавтра		pozítří
на тім тижні в-ранці		toho týdne ráno
торік		loňského roku, loni
що-дня, що-денно		každodenně
що-ночі		každé noci
що-року, що-річно		každoročně
влітку		v létě
на - весні, весною		na jaře
цього року		letos
в-осени		na podzim, v jeseni
в-зімі		v zimě
дощ		dešť
злива, хлюща		liják
вихор		vichr
вітер		vitr
хуртовина		bouře
заверюха, віхола		vánice
хмара		mrak
зимно		chladno
парко, спека		horko, dusno
імла		mlha
повідь		povodeň
місячна ніч		měsíčná noc
протяг		průvan
наморозь, шержень		jíni
ожеледь		náleď
бліскавка		blýskavice
веселка		dúha

година
годинник кешенковий
хвилина
мить
мент
рік
півроку
на-передодні, переддень
Я маю срібного годинника
Зайдіть до мене о шостій годині по обіді
зараz
ту-ж мить
негайно
спішно
раптом
зненацька, коли ось
поволі, спроквола

квапитись
загаятись
надолужувати
о-півдня
о-півночі
о третій годині
по шостій увечері
спіznитись (на потяг)

hodina
ho iny kapesní, hodinky
chvíle, minuta
sekunda, vteřina
okamžik
rok
půl roku
v předvečer
Já mám stříbrné hodinky

Přijďte ke mně o šesté
odpoledne
ihned
okamžitě, moment
bez meškání
rychle, spěšně
náhle
pojednou
pomalu, zvolna, bez spěchu
pospíchat,
meškat
doháněti
v poledne
v půlnoci
ve tři hodiny
po šesté večer
zmeškat (vlak)

Кордон.

митниця
Чи я мушу платити мито?
Ні, я не маю нових річей
Маєте ви тютюн?
Маєте ви цигарки?
Лише для власного
вжитку
Що маю платити?
чи довго стоятиме по-
тяг?
двадцять хвилин
пів-години
Вибачайте, це місце віль-
не?
Так, пане

Hranice.

celnice
Musím platiti clo?
Ne, nemám nic nového
Máte tabák?
Máte cigarety?
Jen pro vlastní potřebu

Co mám platiti?
jak dlouho stojí vlak?

dvacet minut
půl hodiny
Dovolte, je to místo volné?
Aho, pane

30 Панове, ваші квитки
Зараз маємо прибути до
Праги
Пане кондукторе, ось
мій квиток

Залізниця.

Прошу дати мені квитка
другої класи
третьої класи
на швидкий потяг
на курера
на особовий потяг
Я хочу їхати на ...
коли одійде?
коли маєм прибути до?
що коштує квиток?
де почекальня?
де приймають багаж?
знесіть речі до вагону
ще постоїть хвилин з де-
сять?
Прошу мені шклянку чаю
з малиновим сиропом
з цукром
з цитриною
малу шклянку пива
пляшку води
купе про курців
про пань
це вільне місце?
покваптесь, потяг в цій
хвилі має одійти
засвітіть світло
зачиніть, будьте ласкаві,
вікно: мені шкодить
протяг.
прошу вас не курити, від-
діл про курців — по-
руч
Вам дим не шкодить,
шановна пані?

Pánové, lístky
Ihned přijedem do Prahy
Pane konduktore (prů-
vodčí), zde jest můj
lístek

Železnice.

Dejte mi, prosím, lístek
druhé třídy
třetí třídy
na rychlík
na expresní vlak
na osobní vlak
Chcijeti do ...
kdy odjíždí? kdy odjede?
kdy máme přijeti do?
co stojí lístek?
kde je čekárna?
kde přijímají zavazadla?
odneste věci do vagonu
bude stát ještě deset mi-
nut?
Dejte mi, prosím, sklenici
čaje
s malinovou šťávou
s cukrem
s citronem
malé pivo
láhev vody
kupé pro kuřáky
pro dámy
je volné to místo?
pospěšte si, vlak ihned
odjíždí
rozsvífte
zavřte, buděte laskav, okno,
průvan mně škodí.
Prosím, nekuřte, oddělení
pro kuřáky je vedle.
Nevadí-li vám kouř, mi-
lostivá?

Звичайна форма привітання: Má ūčta (моє шанування, моє поважання); рівнозначне — poklona (кланяюсь); більш делікатне — uctivá poklona (шануючи кланяюсь), ще вища форма ввічливості тільки відносно дам — ruku líbám (скорочене вчувається як „кулібам“ = цілу руку), до приятеля чи колеги сокольське привітання — na zdar (удачі!); при прощенні: má ūčta, poklona, ruku líbám, rohoučím se (відпоручуюсь вам), služebník (ваш слуга, готовий до послуг), селянам: s bohem! (з Богом!) Форми: dobrý den, dobré jitro, dobrý večer, dobré odpoledne і т. д. допустимі, але вважаються за сухі, менш ввічливі.

Вибачення: „Odpusťte, pane!“ „Promiňte, milostivá!“ „Račte dovoliti“ (звольте дозволити), „Račte promiňouti!“ (вимова: „ráchte promínovt“) = звольте вибачити.

Звернення делікатне: „Budťe laskav“, „budťe tak laskav“. До кельнера: „Prosím“ (відповідає нашому „пробшу“ або московському „пожалуйста“). „Prosím vás“ — прошуйте вас, або: poslyšte (ця форма трохи різка). До осіб духовних: „Velebný pane“. Взагалі при зверненні до когось, треба додавати „pan“, „paní“, до колективу — „pánové“. Крім того в Чехах є звичаєм кожну особу тітуловати, а тому варто наперед знати, в якому саме стані та особа, щоб її не уразити. Отож звичайно додається до „pan“ — „doktor“, „profesor“ (однаково чи вищої чи середньої школи), навіть конечне вживається: „pan továrník“ (тоб то „фабрикант“), „paní velkostatkářová“ (тоб то — „властителька великого маєтку“), „pan mistr“ (тоб то — „ремісник“). Єдиний виняток для мистців („маestro“), яким просто говориться „mistr“ без додатку „pan“.

Добриден, пане-добродію	Dobrý den, pane
З добрым ранком, добродійко!	Dobré jitro, paní
Добревечір, шановний пане лікарю!	Dobrý večer, pane doktore
На-добранич, ласкова пані!	Dobrou noc, milostivá paní
До побачення, паничу.	Na shledanou, mladý pane

32 Як ся маєте любий хлопчику?
Жичу вам всього най-
кращого
Од щ'рого серця радію,
що бачу вас в доброму
стані
Ви в доброму гуморі
Як себе почуваєте, як ся
маєте?
Дякую, досить добре
Як ваші справи?
Нічогенько, не кепсько.
Маю на думці відвідати
vas на тім тижні
Чи можу вас одвідати
у вівторок по обіді?
Перепрошую, не маю
часу
Надто заклопотаний бі-
жучими справами
Налзвичайно приємно з
вами здібатись
На превеликий жаль, не
мав змоги виконати ва-
шого доручення
Щиро вдячний, я зкори-
стаю з ваших ласкавих
запросин,
пропозіції
поради
перестороги
прихильності
Залюбки це зроблю
З радостю вволю вашу
во ю
Як бажаєте, пане?
Коли вам вхітно?
Не насмію з вами спе-
речатись
О, будь ласка
Зробіть ласку, вчиніть
так!
Будьте ласкаві, не від-
мовляйтесь
Вибачте, пробачте
вибачайте, даруйте мені!
Перепрошую

Jak se máte, milý hochu?
Přeji vám vše nejlepší
Upřímně se raduji, že vás
vidím v dobrém stavu
Jste v dobré náladě
Jak se cítíte, jak se máte?
Děkuji, dosti dobře
Co dělají vaše záležitosti?
Ujde to, není to špatné
Chystám se vás navštíviti
v tomto týdnu
Smím-li navštíviti vás
v úterý odpoledne?
Odpusťte, nemám kdy
Silně zaměstnán běžnými
záležitostmi
Jest mi velmi příjemné,
že jsem vás potkal
Bohužel nemohl jsem vy-
konati váš rozkaz
Upřímně děkuji, použiji
vašeho laskavého po-
zvání,
návrhu
rady
výstrahy
náklonnosti
Udělám to rád
S radostí vyplním vaše
přání
Jak si přejete, pane
Kdy vám libo?
Nesmím vám odporovati
O prosím
Budě tak laskav, udě-
lejte to
Prosím vás, neodříkejte
Odpusťte
promiňte mi!
Prosím za odpuštění

**Приїзд
(прибуття).**

Чидалеко звідціль до
готелю?
візник
Чи ви вільні?
одвезіть мене до готелю
що платити?
це багато
занадто багато
скільки слід по таксі?
Заберіть мій багажевий
квиток і віднесіть мої
речі на візника
договоріть, поєднайте
візника до...
що вам слід?
ось...
буде й цього, цього до-
сить
дякую
дуже вдячний
красенько дякую

**Příjezd 33
(příchod).**

Jest odtud daleko do ho-
telu?
kočí
Jste volný?
odvezte mne do hotelu
co mám platiti?
to je mnoho
přiliš mnoho
co patří podle taxy?
vezměte můj lístek na za-
vazadla a odneste mé
věci ke kočímu
dohovořte se s kočím
o....
kolik vám patří?
tu máte....
to stačí
děkuji
děkuji zdvořile
děkuji pěkně

Стрижій. Голяр.

Прошу мене поголити
підстрижіть мені волосся
чи довго чекати черги?
я поспішаю
ні, голитись я не маю
часу
зачіска
русявий
каштановий
рудий
бронзовий
кучері, кучерявий
проділь
пудра
пефуми
гребінець
що платити?

Holič.

oholte mne, prosím
ostříhejte mi vlasy
musím dlouho čekat?
pospíchám, spěchám
ne, holiti se nemám kdy
účes
plavý, rusý
kaštanový
zrzavý
bronzový
kadeře, kudrnaty
pěšinka
pudr
voňavky
hřeben
co jsem dlužen?

Візник. Трамвай.

Візник, до театру
швидче до двірця, бо я
спізнююся.
тут спиняється трамвай?

яке число трамваю хо-
дить на...
лавка
дверцята
східці
квиток
що слід платити до...?
скажіть, будь ласка, де
спиниться на... вулиці?

Готель.

Господаръ
господина
придверник
покоївка
слуга
Добридень, чи можу я
мати собі покій?
мені треба невеличку
кімнату
на короткий час
перший поверх
ця світлиця мені не по-
дobaється
дайте мені іншу
скільки вона коштує?
а є світло?
за світло платити окре-
мо?
чи є білизна, ковдра, пе-
рина?
через який час будете
zmіняти?
принесіть мені:
окропу
шматок мила
рушник
літепла
шклянку

Povozník. Tramvaj. — Elektrika.

kočí, do divadla
rychleji k nádraží, nebo
zmeškám.
staví zde tramvaj? (elekt-
rika)
které číslo tramvaje jede
na...
lavice
dvířka
schody
listek
kolik stojí listek do...?
budte tak laskav, řekněte
mi, kdy zastaví v ulici..

Hotel.

majitel, hotelier
majitelka, hotelierka
vrátný, portier
pokojská
sluha
Má úcta, mohu-li míti
pokoj?
potřebuji nevelký pokoj

na krátko
první patro
tento pokoj se mi nelíbí

dejte mi jiný
kolik stojí?
a jest světlo?
Světlo platí se zvlášť?
(extra?)
Je-li prádlo, deka, při-
krývka, peřina?
Jak často převlékáte po-
stel?
přineste mi, prosím:
horkou vodu
kousek mýdla
ručník
teplou vodu
sklenici

карафку
 почистіть мені одежу,
 черевики
 сірники
 свічка
 ковдра
 Принесіть мені сніданок
 до покою
 дайте мені:
 адресову книгу
 роспис потягів
 Я хочу спинитись тут на
 кілька день, а потім
 помандрую далі.
 Розбудіть мене рівно о
 восьмій годині.
 я маю завтра вранці
 виїхати.
 на-добраніч

Mісто.

церква
 дзвіниця
 міст, дім, будинок
 будівля
 вулиця
 заулок
 площа
 поліцай
 міська дума
 урядові установи
 цвинтарь
 штахетки
 паркан
 брук, бурк
 лихтарь
 пішоходи
 автомобіль
 прошу вас,. де буде....
 вулиця?
 Йдіть просто, потім пра-
 воруч, далі — перший
 проулок ліворуч.
 брама
 лазня, курорт
 поспітайте поліцая.
 лікарня

láhev
 očistěte mi šaty,
 boty (střevíce)
 sirkы (zápalky)
 svíčka
 příkrývka
 Přineste mi snídani do
 pokoje
 dejte mi, prosím:
 adresář,
 jízdní řád
 Chci zde zůstat několik
 dní a pak odcestuji dále.
 Vzbuděte mne přesně v 8
 hodin.
 Musím zítra ráno odjeti.
 dobrou noc

Město.

kostel
 zvонice
 most, dům, budova
 stavba
 ulice
 ulička
 náměstí
 strážník
 městská radnice
 státní instituce
 hřbitov
 ohrada
 plot
 dláždění
 svícen, lucerna
 chodník
 automobil, auto, auták
 Prosím vás, kde jest....
 ulice?
 Jděte přímo, pak na pravo,
 dále první ulici na levo.
 vrata
 lázně
 zeptejte se strážníka
 nemocnice

36 шпиталь
консулят
крамниця
книгарня
книгозбірня
міський сад
передмістя
околиці
річка
Що варто побачити, що
тута гідного уваги?

Помешкання.

Тут наймають помешкання?
на якім поверсі?
з скількох покоїв?
куди вікнами? на південь, на північ?
Я бажав би перебалакати з власником
Яка ціна помісячно?
на рік?
Тут можна наняти й мебльовані кімнати?
Що коштує, коли наймати на тиждень?
Чи є тут ванна?
Чи треба платити вперед? *)
Чи у вас можна буде снідати й вечеряти?
меблі
обстанова
стіл
крісло, фотель
шафа
груба
люстро, дзеркало
килим
електрична лампочка
лампа
шибка
стеля
підлога

chudobinec
konsulát
krám
kníhkupectví
knihovna
městská zahrada
předměstí
okolí
řeka
Co stojí za podívanou, co pozoruhodného?

Byt.

Pronajímá se zde byt?
ve kterém patře?
s kolika pokoji?
kam vedou okna, na jih, na sever?
Chtěl bych vyjednat s majitelem
Kolik za měsíc?
za rok?
Jest zde možno najmouti i pokoje s nábytkem?
Kolik stojí pokoj za týden?
Jest zde koupelna?
Musí se platiti předem?

Budu moci u vás snídati a večeřeti?
nábytek
zařízení
stůl
křeslo
skříň
pec
zrcadlo
koberec
žárovka
lámpa
tabule okenní
strop
podlaha

*) Див. попереду „Готель“.

засов	závora
цвяшок	hřebík
гачок	hák, háček
ліжко	postel
канапа	kanapé, pohovka
ковдра	deka, pokrývka
простиralо	prostěradlo
шухлядка	zásuvka (ve stole)
таця	podnos, táb
мисочка	miska
шклянка	sklenice
філіжанка	číše
настільник, убрус	ubrus
серветка	ubrousek
виделка	vidlička
шабатурка	papírová krabička
щітка	kartáč

Ресторація.

Їdalня	jídelna
Їжа	jídlo
Дайте мені чогось зісти	Dejte mi něco k jídlu
хліб	chléb, chlebíček
булка	houska, rohlík, žemle
масло	máslo
оселедець	slaněček
т. зв. „королівський“	matejas
щупак	štika
короп	kapr
печенья	pečeně
солодке	cukroví
узвар	kompot
Дайте мені, будь ласка:	Dejte mi, prosím:
тарілку	talíř
оцет	ocet
муштарду	hořčici
сіль	sůl
червоне вино	červené víno
цитрину	citron
олію...	olej...
курча	kuře
нирки	ledvinky
картопля	brambory
підливка, сос	omáčka
цибуля	cibule
огірок	okurka
морква	mrkev

Restaurace.

jídelna	
jídlo	
Dejte mi něco k jídlu	
chléb, chlebíček	
houska, rohlík, žemle	
máslo	
slaněček	
matejas	
štika	
kapr	
pečeně	
cukroví	
kompot	
Dejte mi, prosím:	
talíř	
ocet	
hořčici	
sůl	
červené víno	
citron	
olej...	
kuře	
ledvinky	
brambory	
omáčka	
cibule	
okurka	
mrkev	

38 померанець
кавун
садовина
городина*)
Що має більш наїдку
Це мені смакує, досмаку
ласий шматочок
не смашно
не добре тхне
це мені шкодить
я наївся до схочу
що це коштує?
Де тут поблизу каварня?
Аж ось тут, за десять
кроків

Каварня.

цукерня
Прошу дати мені:
шклянку кави
білої
чорної
шклянку чаю
з цитриною (дають на
раз $\frac{1}{2}$ цитрини!)
ще два шматочки цукру
тістечко
часописи
ілюстровані

Пиварня, пивна.

дайте мені шклянку пива
малу шклянку
Чи є у вас щось пере-
кусити?
сосиски
шинка
ковбик
ковбаса
холодець, драглі
що платити?
решту візьміть собі
прошу дати:
десяток цигарок

pomeranč
vodní meloun
ovoce
zelenina
Co je výživnější
To mi chutná
chutný kousek
nechuťné
páchne
mně to škodí
najedl jsem se do syta
co to stojí?
Kde je tu poblíž kavárna?
Tamhle, deset kroků od-
tud

Kavárna.

cukrářství
Dejte mi, prosím:
kávu
bílou
černou
čaj
s citronem
ještě dva kousky cukru
základ, koláč
noviny
ilustrované

Pivnice.

dejte mi pivo
malé pivo
Máte něco k jídlu?
párky
šunka
tlačenka
salám
rosol
kolik to dělá?
zbytek si vemte
dejte mi, prosím:
deset cigaret

*) Див. далі — „На селі“.

сірничка
попільничку

Пошта.

Лист
конверт
листівка
Де приймають рекомен-
довані листи?
Дайте мені марку на за-
кордонну картку
поштова скринька
поштарь
Чи не міг би я тут до-
бути аркушік листо-
вного паперу?
Прошу мені дати листок
на переказ грошей
коштовна посилка
пакунок
Що коштує послати
простого листа за
кордон?
листи до зажадання

**Привітання в листу-
ванні.**

Поважаний пане,
пані
Вельмишановний
Високоповажаний пане
професоре
Любий мій
тато
неня
дядько, вуйко
жичу всього найліпшого
з повною пошаною
до побачення
З щирою до вас при-
хильністю пишуся
готовий до послуг
Складаю вам мою по-
дяку

sírky
popelnička

30

Pošta.

dopis
obálka
korespondenční lístek
Kde přijímají rekoman-
dované dopisy?
Dejte mně známku na
lístek za hranice
poštovní schránka
listonoš
Nemohl bych mít arch
dopisního papíru?

Dejte mi poštovní pou-
kázkou
cenná zásilka
balík
Co stojí obyčejný lístek
za hranice?

poste restante

**Pozdravy v do-
pisech.**

Vážený pane
paní
Velevážený
Slovutný pane profesore

Můj milý
tatí, tatinka
mamá, mamí, maminko
strýc
přeji vše nejlepší
v plné (dokonalé) úctě
na shledanou
Znamenám se v dokonale
(upřímné) úctě
hotov k službám
Skládám vám své díky

40 В урядових інституціях та закладах.

Міністерства:
закордонних справ
внутрішніх справ
торгу та промисловості
шляхів
судових справ
освіти
харчових справ
праці
військове
міністерський писарь
відділ
писарня
В який спосіб я зміг би мати розмову з паном міністром?
В якій годині приймає пан міністр?
що-дня?
Прошу довести до відомості, ось моя картка
придверник
джура
скарга
подання
заява
прохання
папер (документ)
свідоцтво
посвідка
копія
справоздання, звіт, звідомлення
обрахунок
рахунок
пеня
атрамент
бібула
Дозволите почекати?
Потурбуйтесь, будь ласка

Ve státních úřadech a institucích.

Ministerstva:
zahranič. věcí
vnitra
obchodu a průmyslu
železnic
soudní
školství (osvěty)
zásobování
práce
vojenství
ministerský tajemník.
oddělení
pisárna, kancelář
Jak bych mohl dosáhnouti audience u pana ministra?
V kolik hodin přijímá pan ministr?
každodenně?
Ohlaste mě, prosím, zde jest má navštívenka
vrátný, portier
sluha
žaloba, stížnost
žádost
oznámení
prosba
papír, lislina
svědectví
osvědčení
opis
zpráva
rozpočet
účet
pokuta
inkoust
ssavý papír, piják
Dovolte počkat?
Budte tak laskav, postarejte se

Мені це потрібно конче
негайно
Не відмовте вжити від-
повідних заходів

В громадських установах.

Міське самоврядування
голова
заступник голови
писарь
рахівник
урядовець, урядник
дозвіл
умови
податок
злочин
лихий вчинок
обвинувачення
карна справа
збитки
ошукування, шахрайство
суд
виказати на кого
образа
свідок
трус
ув'язнення
острог, в'язниця
нотарь
обов'язання
угода
рата
спадщина
заповіт
керовник

Potřebuji to co nej- 41
rychleji
Neodpírejte užiti přísluš-
ných opatření

Ve veřejných úřadech.

městská samospráva
předseda
místopředseda
tajemník
účetní
úředník
povolení
podmínky
daň
zločin
přestupek
obvinění
trestní věc
útraty
podvod, šejdířství
soud
udati koho
urážka
svědek
prohlídka
uvěznění
vězení
notář
povinnost
ujednání, smlouva
splátka
dědictví
závěť
řídící, ředitel

Граматична термінологія.

шелестівка
безголосна
голосова
голосівка
теперішній час
минулий час

Gramatická terminologie.

souhláska
nezvučná
zvučná
hláska
přítomný čas
minulý čas

42	будучий час
	речівник
	прикметник
	числівник
	дієслово
	займенник
	злучник
	прислівник
	оклик
	причасник
	одніна
	множина
	одмінок
	називний
	частковий
	давальний
	знахідний
	орудний
	місцевий
	кличний
	деклінація
	кон'югація
	рід
	чоловічий
	жіночий
	середній
	особовий
	наголос
	кома, протинок
	крапка
	знак запитання
	знак здивування
	лапки
	клямри

Військова термінологія.

полк
курінь
сотня
наступ
піхота
кіннота
гармата
залога
комонник, вершник
куля

budoucí čas
podstatné jméno
přídavné jméno
číslovka
sloveso
zájmeno
spojka
příslovce
citoslovce
příčestí
číslo jednotné
číslo množné
pád
nominativ
genitiv
dativ
akusativ
instrumentál
lokál
vokativ
skloňování
časování
rod
mužský
ženský
střední
osobní
přízvuk
čárka
tečka
otazník
vykřičník
uvozovky
závorka

Vojenská terminologie.

pluk
prapor
setnina
útok
pěchota
jízda
dělostřelectvo
posádka
jezdec
koule

рушниця	ručnice, puška
самопал	revolver, bambilka
остроги	ostruhy
музика	hudba
козак	voják
корогва	korouhev, vlajka
полковник	plukovník
осавул	kapitán
хорунжий	praporník
сотник	setník
чотовий	četař
ройовий	šikovatel

Театр.*)

квиток
вистава
дenna
вечірова
Скажіть, будь ласка, де
каса?
чи є квитки на сього-
дня?
на яку ціну?
в якій годині початок ви-
стави?
а коли кінчають?
Прошу показати мені
моє місце
артист
співак, -чка
танцюристка
супровод
оплески
захват, захоплення
незадоволення
Взагалі мені страшенно
подобалась ця вистава.

Гра.

Чи ви граєте в карт?

Заграємо по невеличкій
дзвінка

Divadlo.

lístek
představení
denní
večerní
prosim vás, kde jest po-
kladna?
jsou na dnešek lístky?
za jakou cenu?
v kolik hodin začíná di-
vadlo?
a kdy končí?
ukažte mi, prosím, moje
místo?
herec
zpěvák, -čka, pěvec
tanečnice
doprovod
potlesk
nadšení
nespokojenost
Celkem se mi toto divadlo
úžasně líbilo

Hra.

Hrajete v karty?

Zahrajeme si malou
bubny

*) В помешканнях театрів та кіно урядово заборонено
палити тютюн; треба виходити надвір.

44 чирва
 жир
ВИНО
 туз, ас
бардадим, король
 краля
 хвилька
 восмака, съомака, шо-
 стака, п'ятка, чвертка,
 трійка, двійка
бильярд, кармелюк
 куля
 кийок
 кому починати?
 шахи
 король, краля
 Тура, косяк, кінь, шаш-
 ка рядова

Фахові ремісники.

швець
 кравець
 годинникарь
 капелюшник
 палітурник
 скляр
 тесля
 коваль
 слюсарь

Книгарня.

Мені треба географичну
 мапу
 дитячі видання
 вірші
 красне письменство
 оповідання
 казки
 драматичні твори
 мистецькі
 артистично виконані
 Надішліть мені наклад-
 ною платою по такій
 адресі:
 Прошу дати мені під-
 ручник по

srdce
 trefy
 piky
 eso
 král
 dáma
 valet
 osmička, sedmička, šestka,
 pětka, čtyrka, trojka,
 dvojka
Kulečník
 koule
 tágo
 kdo začne?
 šachy
 král, královna
 věž, běhouň, koník,
 sedlák

Řemeslníci.

obuvník, švec
 krejčí
 hodinář
 kloboučník
 vazač, knihař
 sklenář
 tesař
 kovář
 zámečník

Knihkupectví.

Potřebuji mapu
 dětské knihy
 verše
 krásné písemnictví
 povídky
 pohádky
 dramatická díla
 umělecká
 umělecky provedená
 Pošlete mně dobírkou na
 tu adresu:

Dejte mi, prosím, učeb-
 nici

Чи маєте українські кни-
ги?
Сторінка
рядок друку
обгортка, обкладинка
оправа
малюнки
друкарські помилки
розділ
уступ
фрагмент, уривок

Máte ukrajinské
knihy?
stránka
řádka tisková
obálka
vazba
obrazy, ilustrace
chyby tisku
kapitola
odstavec
úryvek

45

Крамниця зодягу.

Я хочу купити на себе
шите вбрання
Чи подобається вам оце?
Покажіть щось іншого
штани
смугасті
камізелька
комір
кешені
сукня
бронзовий
чорний
сірий
білий
синій
карратай
темний
єдвабний, шовковий
оксамитовий

Chci si koupiti ušité šaty
Líbí se vám to?
Ukažte něco jiného, prosím.
kalhoty
proužkované
vesta
límeček
kapsy
dámský oděv, šaty
hnědý
černý
šedivý
bílý
modrý
kostkovany
tmavý
hedvábný
sametový

Галантерійна крамниця.

Сорочка
спідні
бриль - лик
рукавички
чохла
комірець
краватка
рушник
хусточка
велика хустка

Košile
podvlékačky
klobouk, klobouček
rukavice
manžety
límeček, límeček
kravata
ručník
kapesník
šátek velký

Galanterní obchod.

46 панчохи
 товстий
 тонкий
 шкарпетки
 пас
 парасолька
 стъожка, стрічка
 гудзик
 голка
 ножиці
 спідниця (спідня)
 верхня
 пришпилька, шпилька
 квітки штучні
 каблучка, перстень
 сережки, кульчики
 наручник, наруччя
 намисто
 добре намисто

punčochy
 silný
 slabý
 ponožky
 pás
 deštník
 stuha
 knoflík
 jehlice, jehla
 nůžky
 spodnička
 sukně
 špendlík
 umělé květiny
 prsten
 náušnice
 náramek
 náhrdelník
 korálový náhrdelník

Тютюнова крамниця.

Цигарки
 цигари
 тютюн
 сірники
 запалка
 цигарочний папірець
 тутки
 Прошу дати мені тю-
 тюну, не дуже міцного
 Що маю платити ?

cigarety
 doutníky
 tabák
 zápalky, sirky
 zapalovač
 cigaretový papír
 dutinky
 Dejte mi, prosím, tabáku
 ne příliš silného
 Co mám platiti ?

Прання білизни.

Прачка
 пральня
 мені треба випрати бі-
 лизну
 прошу вас зробити як
 найшвидче
 полатайте білизну
 заштопайте панчохи та
 шкарпетки
 принесіть же доконче в
 строк
 напевне ?
 я маю незабаром виїхати

Prání prádla.

Pradlena
 prádelna
 Potřebuji vyprat prádlo
 Prosím vás, udělejte to
 co nejrychleji
 spravte prádlo
 spravte punčochy a po-
 nožky
 přineste to rozhodně v
 čas
 určitě ?
 musím záhy odjeti

Я занедужав, де б я
міг знайти доброго лі-
каря?*)

Заслаб на очі
заслаб на зуби
дуже болить
нежить
інфлюенса
різачка
ядуха
обкладки
набрякли залози
я вчадів
печія
полог
породіля
пропасниця
підпірає під груди
корчі
наконечник (трипер)
сухоти
звихнув в'язи
звихнув суглоб
звих
м'язи
кровотеча
нудить
блювота
безсоння
нехіть до їжи
болить в крижах
отрута
отруїння
ліки
повивач
бавовна, вата
цератка
лікарня
аптека
лікування
гоїться
негайна допомога
Що вам належиться, па-
не лікарю?

Rozstonal jsem se, kde
bych našel dobrého lé-
kaře?

Bolí mě oči
boli mě zuby
silně bolí
rýma
chrípka
bolení v žaludku
asthma, záducha
záškrt
opuchlé žlázy
otrávil jsem se uhlím
žáha
porod
roditelka
horečka, febra
bolí na prsou
křeče
kapavka
souchotiny
mám strnuti šíje
vyvrhl jsem si kloub
vykloubení, vyvrtnutí
svaly
krvotok
je mi zle, špatně
vrhnutí, zvracení
nespavost
nechuť k jídlu
bolí mě v kříži
jed
otrava
léky
obvazek
bavlna, vata
voskováné plátno
nemocnice
lékárna
léčení
hojí se
rychlá pomoc
Co jsem dlužen, pane dok-
tore?

*) Адресу потрібного лікаря можна запитати в кожній аптекі (lékárně).

48 . На пароплаві.

Пристань
місток
облавок
гвинт
ліжко
свищик
стерно,
човен
мотуз
мотузка
капітан
вихідок, туалет
піна, шум, шумовиння
зайчики
плюскіт, хлюпання
хвиля
хуртовина
рибалка
волок
ятір
мілина
затока
лука
левади
круча

На селі.

Літній відпочинок на ху-
торі
А чи немає у вас віль-
ної світлиці?
Принаймні ви мене за-
безпечуєте, що тут не
буде вохко?
А чи немає тута паю-
ків, щурів?
цвіркунів?
блощиць?
тарганів?
сир
вершки, сметанка
яєшня, пряженя
паляниця
яйця на м'яжко
коржики

Na parníku.

Přístav
paluba
zábradlí
šroub
lůžko
píšťala
kormidlo
člun
lano
provaz
kapitán
toileta
pěna
vlnky
pleskot
vlna
bouře
rybář
malá síň rybářská
čeřeň
mělčina
záliv, zátoka
louky
lesíky
svah

Ve vsi (na venkově).

Letní oddech na venkově;
dovolená
Nemáte volného pokoje?
Můžete mi aspoň ujistit,
že zde nebude vlhko?
Krys zde není?
cvrčků?
stěnic?
rusů?
sýr
smetana
vaječnice
pšeničný chléb
vejce na měkkoo
koláčky

курчата	kuřata
качки	kachny
качата, каченята	kachňáta
гарбузи	tykve
пшінка, кукурудза	kukuřice
баклажани	jablíčka rajská
полуниці	jahody
ожина	ostružiny
вишні	višně
сливи	švestky
агрус	angrešt
порічки	rybíz
щільники	plástve medu
крупи	Krupice
гречані крупи	pohanka
пшоно	proso
яшні крупи	jáhly
яйця	vejce, vajíčka
два яйця	dvě vejce
сало	slanina, špek
лій (топлене сало)	sádlo
картопля	brambor
огірки	okurka (жін. роду)
буряк	řípa
цибуля	cibule
петрушка	petržel
горох	hrách
квасоля	fazole
м'ясо	maso
" волове	hovězí
" теляче	telecí
" овече	skopové
нирки	ledviny
печінка	jatra
окіст	kyta
філе	svíčková
капуста	zeli
мука	mouka
сіль	sůl
перець	pepr
Човен	Člun
рибалська снасть	rybářské náčiní
надити рибу	chytati ryby
Полювання	lov
мисливська рушниця	lovecká puška
шріт	broky
дичина	zvěř

**50 Околиці
та природа.**

Бір
рівчак
гай
луки
на узлісся
на могилі
на узгіррі
гомонять верхів'я дерев
навсонні
падає мигичка
йде дощ
злива
калний шлях
припікає
спека
душно
у затінку
знайти захисток
затишок

Квітки та рослини.

Запашна квіточка
повна квіточка
бузок
лілея
конвалія
волоска
барвінок
просерен, пролісок
папороть
трянда
рожа
красоля
братки
жоржина
конюшина
будяк
бур'ян
кульбаба
квітник
сад, садок

**Okolí
a příroda.**

bor
příkop
háj
louky
na kraji lesa
na vršku
na svahu hory
vrcholky stromů šumějí
na slunci
padá mlha
prší
lijak
blátivá cesta
praží
vedro
dusno
ve stínu
najítí přistřeší
zátiší

Květy a rostliny.

Vonná květina
plnokvětná květina
bez
lilie
konvalinka
chrpa
barvínek
sněženka
kapradí
růže
malva
řeřicha
slzičky
jirina
jetel
bodlák
plevel
pampeliška.
záhon
sad, zahrada

**Комахи, звірятка,
птахи.**

Плюгаство, дармоїди
сарана
комашня
бджола
пасіка
пасішник
щільники
метелик
гадюка
їжак
тхір
трусик, крілик
горобець
жовна, клюй-дерево
гайворон
крук
пугач
ластівка
зозуля
бушля
лелека, бузько, чорногуз
гайстер
макодзьоб, кочубей
чайка
мева
деркач
павич, пав
півень
квочка
курка

Худоба.

Товар
бугай
огер
телиця
бузівок
ягня
ярка, вівця
цап

**Hmyz, zvířata 51
ptáci.**

Parasité
saranče
mravenci
včela
včelín
včelař
plástve
motýl
had
ježek
tchoř
králík
vrabec
žluna, datel
vrána
havran
sýček
vlašťovka
kukačka
volavka
čáp
černý čáp
chocholouš
konipásek
racek
chrástal
páv
kohout
kvočna
slepice

Domácí zvířata.

Dobytok
býk
hřebec
jalovice
býček
jehně
ovce
kozel

ČESKÁ HYMNA.

(Слова І. Тила, музика Ф. Шкровпа.)

Kde domov můj? Kde domov můj?
 Voda hučí po lučinách,
 bory šumí po skalinách,
 v sadě skví se jara květ,
 zemský ráj to na pohled:
 A to jest ta krásná země,
 země česká, domov můj.

Kde domov můj, kde domov můj?
 V kraji znáš-li bohumilém,
 duše útlé v těle čilém,
 mysl jasnou, vznik a zdar,
 a tu sílu, vzdoru zmar!
 To je Čechů slavné plémě,
 mezi Čechy domov můj!*)

SLOVENSKÁ HYMNA.

Nad Tatru sa blýska, hromy divo bijú.
 Zastavme sa, bratia, veď sa ony ztratia,
 Slováci ožijú.

To Slovensko naše posial' tvrdo spalo.
 Ale blesky hromu zbudzujú ho k tomu,
 aby sa probraló.

Už Slovensko vstavá, putá si strhavá.
 Hoj, rodina milá, hodina odbila:
 žije matka Sláva!**)

*) Чеський гімн. Де Рідний Край мій? Вода гуде по байраках, бори шумлять на скелях, по садках виблискує весняний цвіт, на погляд — то земний рай. Ото ж та земля чеська — мій Рідний Край.

Де Рідний Край мій? Коли знаєш десь в країні, Богу любій, ніжну душу в тілі дужім, ясну думку, ініціативу та осягнення, і силу, що рушить опір, — ото Чехів славний рід... Межи Чехів — мій Рідний Край...

**) Словачський гімн. Над Татрою блиска, дико гремлять громи... Почекаймо, брати, бо ж замовкнуть вони, — оживуть Словаки.

Словаччина наша доси твердо спала, але блиски грому зі сну її будять, щоб вона вставала.

Вже встає Словенсько, розбива кайдани. Гей, Країно люба, вже прийшла година! Нехай живе мати (наша) Слава!...

УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ 53 ВИДАВНИЧИЙ ФОНД.

У. Г. В. Фонд засновано з ініціативи Укр. Гром. Комітету в Ч.-С. Р. влітку 1923-го року на основі статуту У. Г. К. Завдання Видавничого Фонду полягає в тому, щоби продукувати високошкільну літературу (оригінальні й перекладні підручники для університету та вищих спеціальних україн. шкіл), літературу енциклопедичну (словники й класичні твори справочного характеру), ріжні видання великого національного значіння, нарешті, всякі інші видання, потрібні для українського шкільництва, яких не можуть підважити приватні видавничі товариства. Видавн. Гром. Фонд повинен стати всеукраїнською установовою культурного характеру. З того вже стає зрозумілим, що участь в його праці, як організованих угруповань (всамперед — видавничих та культурних товариств, потім — шкіл та всяких національних колективів), а так само і всіх приватних людей, що здібні зрозуміти велике національне значіння цієї установи, не тільки бажана, але й необхідна. Необхідна через те, що тих високих завдань, які ставить собі У. Г. В. Фонд, він може осягти лише при найширшій співпраці всього україн. громадянства. Тільки з його поміччу фонд може розвинутись в один з наймогутніших факторів культурного розвитку українського народу, котрий тільки тоді стане попліч інших цивілізованих народів, коли матиме свою національну вищу школу, коли матиме в рідній мові всі наукові дісципліни.

Як і треба було сподіватися, значіння і вагу нового чинника відчули наші вбогі емігранти, доказом чого є той факт, що за перші два місяці існування У. Г. В. Ф. склали вони вже понад 25.000 чеських корон. Як колективи, до Фонду вступили пайщиками: У. Гр. Ком. в Ч.-С. Р., Укр. Селянська Спілка в Ч.-С. Р., Громада студентів-емігрантів з Великої України, Українське Видавниче Т-во в Подебрадах, Видавниче Товариство інтернованих вояків у Каліші — „Чорномор“, і т. д. До Фонду мають вступити всі наші вищі школи в Чехословаччині (Універс., Господ. Акад., Педаг. Інститут). Вступає також чимало й приватних осіб, що перебувають нині в Ч.-С. Р. і поза її межами.

Повний пай У. Г. В. Фонду виносить 1.000 чеськ. кор., які можна сплачувати ратами. Кожен пайщик автоматично входить в склад Великої Видавничої

54 Ради У. Г. В. Ф., а безпосередньо справами видавничими керуватиме управа, яку обічає Видавнича Рада.

Пай до Видавничого Фонду не являється ні національним подарунком, ні навіть сталою вкладкою в підприємство, як звичайно вважаються пай всяких Товариств. Це — тільки тимчасова позика, що має бути повернена пайщикам, коли Фонд розвине свою діяльність і стане твердо на власні ноги.

Громадяне! Ви, що купуєте навіть на еміграції силу наукових видань в чужих мовах (переважно — в московській) і тим даєте заробляти чужим для нас підприємцям; ви розумієте добре, що тільки наука й широка освіченість виведе наш нарід на вільний шляхи. Складайте ж свої позики поодинці й гуртами на культурну організацію величезної національної ваги. Емігранти! Доведіть, що при упертій завзятості та відданості національній ідеї, навіть матеріально вичерпаний інтелігентний колектив може збудувати установу, що матиме незгладиме, колосальне, позитивне значіння для долі Рідного краю! Приєднуйтесь всі до У. Г. В. Фонду!

Детальні інформації та приймання позик-пайл — в Укр. Гром. Комітеті в Ч.-С. Р. Біжучий рахунок У. Г. В. Ф.: — в Легіобанку, в Празі.

ЗАМІТКИ.

Виплатив на У. Г. Видавничий Фонд:

1923 Кč.....

.....

.....

.....

.....

- ◆ Самовчителя чеського правопису V. Plesinger- 55
ra, та J. Wohla під назвою „Pravopisu bez uči-
tele“ можна виписати безпосередньо від авторів, що
погодились продавати ці книжки українським
емігрантам по зменченій ціні, а саме частину I
(Hláskosloví) й част. II (Tvarosloví) замість 9 K 20 г. за
7 Kč. Писати звичайною карткою з проханням ви-
слати „dobírkou“ (тобто накладн. платою) по адресі:
Budyňě n. Ohří, V. R. professor V. Plesinger.
- ◆ Замовляти всякі книжки з Німеччини можна через
п. Євгена Вирового по адресі: Eugen Wyrowyj,
Berlin, E. W. 47 Yorkstrasse 84, bei Salomon.
- ◆ Підручники для вищої школи, видання Видав-
ничого Т-ва в Подебрадах можна замовляти без-
посередньо по адресі: „Lázně Poděbrady, Ukrajinský
studentský krámek“.

ЗМІСТ:

	Ст.
Календарь	
Найпотрібніші адреси	1
Український Гром. Комітет в Ч.-С. Р.	3
Укр. установи, т-ва та організації	4
Загальні інформації	8
Чехословацька Республіка	12
Про чеську мову	15
Слова подібної вимови	17
Чеська абетка	20
Довгі й короткі голосівки	21
Помічні чеські слова	22
Числовники	24
Грошеві справи	26
Слова календарні	27
Явища природи, час	27
Кордон, залізниця	29
Привітання	31
Прибуття	33
Стрижій, візник, трамвай	33
Готель	34
Місто	35
Помешкання	36
Ресторація, каварня, пивна	37
Пошта, листування	39
В урядових інституціях	40
В громадських установах	41
Граматична термінологія	41
Військова термінологія	42
Театр, гра	43
Фахові ремісники	44
Книгарня	44
Крамниця зодягу, галантерія	45
Тютюн, прачка	46
Лікарь	47
На пароплаві	48
На селі	48
Околиці, квітки, рослини	50
Комахи, звірятка, птахи	51
Худоба	51
Гімни: чеський, словацький	52
Укр. Гром. видавничий фонд	53
Замітки	54
Мапа Чехословаччини.	

